

NÉPÜNK

VÁLKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre titkoszágoknak és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 260 Lei,
Külföldön: 4-2 Dollár, Kc. 120-80,
P. 25-15, S. 30-20, Dinár 200-180.

JOM HADIN!

Irta: Dr. Fischer Tivadar, az Országos Zsidó Párt elnöke.

1933 december 20-ika az ítélet napjának lelkiismeretet ébresztő, fenségesen komor jelentőségével közeledik a romániai zsidóság felé. Bíró és fél ő egy személyben e napon az urnáknál. Mikor leadja szavazatát, önmaga felett ítélt.

A romániai zsidó polgárok szempontjából az idei képviseléválasztás jelentősége azért ennyire kiemelkedő, mert egyrészt soha nem volt oly parancsoló szükség, hogy létezzék a képviselői kamara tagjainak egy, bár számra nézve kicsiny, de a hivatásának

Dr. Fischer Tivadar,
az Országos Zsidó Párt elnöke, aki a Zsidó Párt parlamenti képviselete esetén, az erdélyi zsidóságot a bukaresti kamarában képviselni fogja.

betöltésére való készség és képesség tekintetében jelentékeny csoportja, mely a törvényhozás házában a zsidó élniakarásnak ad hangot és ott egy, a hazai zsidóság egyetemes érdekei által meghatározott politikának szóvivője. Másrészt pedig az a magatartás, melyet a jelenlegi kormány a most folyamatban levő választási kampány alatt az Országos Zsidó Párttal szemben tanúsított, nyilvánvalóvá teszi, hogy ezen kormány és a liberális párt, még az Országos Zsidó Párt parlamenti képviseletének szükségességét, vagyis egy, a szönbjörgő politikai szóvivőjéül szolgáló parlamenti csoport létjogosultságát is vitássá teszi.

Az egész zsidó nép jövőjének látóhatárán ma sötét vészfelhők tornyosulnak.

A tragikus sorsnak tudata, mely egyik legértékesebb részének osztályrészéül jutott, egy fenyegető kísértet rémes árnyát vetít lelkünkbe.

A faji gyűlölet szörnyetege, Istentől oly bökkenően megáldott hazánkra is kiterjesztette rettenetes karmait és, hogy gyilkos ölelésüktől szabaduljon, minden emberiesen gondolkodó polgárának leghőbb óhajta.

Nincs-e ily időben inkább, mint valaha, szükség a hazai zsidóság összes erőinek ömörítésére?

És megengedhető-e, hogy az 1931 május 4-én a romániai zsidóság politikai erőinek egy egységbe való foglalásul létrejött Országos Zsidó Párt éppen ily időben nélkülözze a lehetőséget, hogy a parlament tribünjéről hallassa szavát?

Zsidó anyától született, de a zsidóságtól elrugaszkodott és az annak sorsával összefüggő kérdésekben mindent csak a maguk pillanatnyi egyéni érdekeinek szögéből néző emberek az elrejtőzést és némaságot tekinthetik a jelen helyzet által megkövetelt zsidó magatartásnak.

De akinek kebelében igezi zsidó sziv dobog és az egyetemes zsidó érdekek szögéből, minden elfogultságtól mentesen ítéli meg a szónyegen levő kérdést, egy pillanatig sem habozva fogja azt a hitet vállalni, hogy az Országos Zsidó Párt parlamenti képviselete ma annyira nélkülözhetetlen eszköze a hazai zsidóság élniakarásának, mint szerves földi lénynek a levegő.

Mindazonáltal az ország kormánya, úgy látszik, oly felfogást vall, mely szerint azon munkájának ellenében, melyet az ország alkotmányos rendjét nemcsak a baloldali, hanem az antiszemita jobboldali szélsőségek felforgató irányzataival szemben is biztosítani törekszik, az Országos Zsidó Pártnak le kellene mondania a parlamenti képviseletére vonatkozó igényéről.

Köztudomású tény, hogy jóllehet a kormány az Országos Zsidó Párt által neki loyálisan tett kartellajánlat figyelembevételére elől elzárkózott, helyi közegei országszerte a legbrutálisabb eszközök alkalmazásával állják útját ezen, a hatalomért való versengésben nem érdekelt kisebbségi politikai csoport ama törekvésének, hogy megszerzeze magának a parlamenti képviseletet.

Ekként a romániai zsidóságnak azon közjogi patrimoniuma, melyet a már két ízben saját erejéből megszerzett parlamenti képviselethez való igénye jelent, vitássá váltik.

És ki merheti ily körülmények között magára vállalni a felelősséget, hogy közömbös maradjon az Országos Zsidó Párt szönbjörgő igényének érvényesítését jelentő választási akciójában?

A folyó hó 20-án lezajló képviseléválasztásnak a zsidó választópolgárok szempontjából megállapítandó, ezen nagy horderejénél fogva az a mód, ohogyan ez alkalommal szavazati jogukat gyakorolják, csakugyan egy ítélet jellegével fog birni, melyet önmaguk felett mondanak.

Egy saját egyetemes érdekeinek tudatáig és az ezek meqóvadásához szükséges küzdelemre való elszántasághoz felemelkedni nem tudó ethnikai csoport szánalmas sorsára kárhoztathatják magukat.

Vagy úgy ítélnék maguk felett, hogy méltó nemzedéke akarnak lenni a jobb jövőjéért, az évezredek mérhetetlen szenvedései által megacélozott erővel küzdő, a maga életét élni akaró zsidó népnek.

Ha a zsidó választópolgárok nagy többsége megérti a f. hó 20-iki szavazás sorsdöntő jelentőségét és lelkiismeretére hallgat, az ítélet nem lehet kétséges.

Dr. Fischer József,
az Országos Zsidó Párt erdélyi tartományi elnöke, a biharmegyei Zsidó Párt listavezetője.

Feloszlatta a kormány a Vaszgárdát

Bukarest. — Az egész országban rendkívül feltűnést keltett a kormány rendelete, melynek értelmében a Vaszgárda, antiszemita szervezetet, amely azelőtt „Mihály Arkangyal” címen szervezkedett, — feloszlatja. Politikai körökben ugyan már el voltak készülve a kormánynak erre a lépésére, mert a választási harcok során az egész államaparátust meg kellett mozgatni a Vaszgárda következtében. — A kormány feloszlató rendelkezése tartalmazza a feloszlatás indoklását is, mely szerint a Vaszgárda a fennálló társadalmi rend forradalmi úton való megváltoztatására törekszik és politikai törekvései szembe helyezkednek egy Románia alkotmányával, mint a békeszerződésekben lefektetett alapelveknek. A igazságügyminiszter véleményezésében utal arra, hogy a Vaszgárda terrorizmusokat dolgozott, fegyveres alakulatokat tartott fenn és összekövesszerű hálózatot szervezett meg az országban, amely minden megnyilatkozásával az állam rendjét és békéjét veszélyeztette. — A minisztertanács határozata egyben azt is je-

(Folytatása a 7-ik oldalon.)

Miért kellett önálló listával mennünk?

Iria: Dr. Klein Miksa, clujai ügyvéd

A zsidó közvélemény tájékoztatása végett nyugodt objektivitással el akarom mondani az utóbbi helek eseményeit, hogy minden egyes zsidó ember önmaga is levonhassa a tárgyalások eredményét és megalloihassa a maga véleményét abban a tekintetben, hogy kötelessége e lámogatni a mostani választáson a Zsidó Párt listáját.

I.

A romániai zsidóság már évek óta kifejezést adott abbéli óhajának, hogy egytáborban akarja látni a zsidók minden rétegét, hogy egységes összefogással igyekezzünk kiépíteni az *egységfrontot* a minket fenyegető antiszemita fronttal szemben.

Bár az utóbbi évek folyamán több ízben megkíséreltük az egységfrontnak megalakítását, de ez sikerre nem vezetett.

Nem kutatom, hogy kinek a hibája, kinek a büne, hogy nem sikerült az egységnek megteremtése a Zsidó Párt és az U. E. R. csoportja között. Történetek hibák mindkét oldalról és leszögezem, hogy a tárgyaló felek személye nem volt alkalmas arra, hogy a békét megteremtsék, mert hiányzott a kölcsönös bizalom, amely nélküli pedig együttműködni nem lehet.

De az egység megteremtése, az erők összefogása olyan parancsoló szükségként nyomult előtérbe, hogy már a nyár folyamán ebben a kérdésben a romániai zsidó szervezetek egyik leghatalmasabbja egy megbeszélést hívott össze Brassóba, amelyen nemcsak a két szembenálló párt vezetői, de a többi pártokba beiratkozott zsidó vezető egyéniségei is résztvettek és határozatba ment, hogy az ősz folyamán újabb megbeszélést kell tartani, egy nagyobb értekezletet és meg kell kísérelni újra, hogy indítványom szerint az egység az egész vonalon keresztülvitessék. Leszögezni óhajtom, hogy idevonalkozó indítványom olyan általános örömmel fogadtatott minden frakció részéről, hogy ez erőt és bátorságot nyújtott nekem és elvárataimnak, hogy az akciót tovább vezessük.

Még jóval a kormányválság beállta előtt Bukarestben újra összegyűltünk. Ezen az értekezleten ténylegesen az összes zsidó frakciók vezetői és tényezői részt vettek és sikerült is az antiszemizmus leküzdése céljából egy közös kommissziót kiküldeni, amelybe a Zsidó Párt 3 tagot, az U. E. R. 3 tagot valamint a többségi román pártokba beiratkozott zsidó frakciók 1—1 tagot, a politikai pártokba be nem iratkozott, de a zsidó körlemben jelentős sullyal bíró, ugynevezett pártokon kívüli zsidók frakciója 1 tagot, a Bné-Brith szintén 1 tagot delegált és ennek a kommisszióknak tételt feladatává, hogy most már igyekezzék megteremteni az egységfrontot az egész vonalon.

Három napig ülésezett ez a bizottság, amely a végén minden eredmény nélkül feloszlott, mert az e'nökség kérdésén, tehát újra személyi okokon, felborult a megállapodás.

Az egyetlen eredménye erekek a tárgyalásoknak az volt, hogy sikerült *Stillstand*-ot teremtenünk a frakciók között a zsidó sajtóban, mert egyenesen türehetetlen volt a zsidó pártisajtó gyűlölködő hangja.

II.

Mély szomorúsággal és elkedvetlenedéssel vették tudomásul az egyes frakciók és zsidó közéleti tényezők, hogy még a súlyos veszedelem sem tudta eltüntetni az ellentéteket, amely pedig kíméletlenül tört existenciánkra az élet minden vonalán. Hirtelen beüjtött a kormányválság. A Vajda kormányt az alkotmányos tényező menesztette és megalakult a liberális kormány Duca miniszterelnök vezetésével. Az új választások elrendelése teljesen készületlenül és váratlanul érte a zsidóságot, de mert nálunk a politika belevág az ember husába, ezért foglalkoznunk kellett komolyan az előállított új helyzettel.

A liberális kormány programjának csucsponijává a szélsőséges mozgalmak letérését tűzte ki.

Egészen természetes volt, hogy a zsidóság ezt a programot örömmel fogadta, hiszen nyilvánvaló volt a közvélemény előtt, hogy a szélsőséges pártok teljes mozgási szabadságot, erkölcsi, sőt még anyagi támogatást is kaptak a Vajda kormánytól. Az a körlevél, amelyet Vajda miniszterelnök intézett a magánvállalatok vezetőihez, amelyben azt sélmezte, hogy a román elem nincsen eléggé foglalkoztatva és hogy a kisebbségek százalékos száma aránytalanul magasabb a többségi nemzet foglalkoztatásához képest, eléggé világos bizonyítékát szolgáltatva a romániai zsidóság előtt annak a ténynek, hogy a szélsőséges nacionalista pártok legfőbb patronusa, maga a kormány. Tette pedig ezt az a párt, amely a zsidósággal választási kartelleket kötött és amely mégcsak nemrég is a maga parlamenti többségét és a választási prémiumot a zsidóság szavazatainak köszönhette. Ez volt a hála. Ez volt a köszönet. Így valósultak meg az alba-juliai pontok.

A közrend fenntartásának programja és ennek feltételeiben való megnyilatkozása a zsidóság részéről a felszabadulás érzésével találkozott. Hiszen veszélyeztetve voltunk nemcsak az uccán, de már a lakásunkon is. A kormánynak ezt a gesztusát a zsidóság őszinte támogató érzéssel kívánta viszonzni és ezért a választások kiírása után a Zsidó Párt vezetősége érintkezést keresett a jelenlegi kormánnyal. Egyidejűleg *közvetítettem* a békét az U. E. R. és a Zsidó Párt között. Mindkét frakció vezetői között meg volt az őszinte készség az egységes fellépésre.

A kormány képviselője Lapadatu miniszter ur ép a jasi események közepette fogadta a küldötséget, aki kifejezte kétségét a kormány támogatása végett. De egyben kérte azt is, hogy bár szimbólumként biztosította a zsidóság parlamenti képviselőit a támogatással szemben, annál is inkább, mert a zsidóságnak vannak olyan speciális kulturális egyházi és szociális sérelmei, amelyeket csakis a zsidóság képviselői képviselhetnek teljes erővel a parlamentben és főleg a jelenlegi helyzetre való tekintettel különösen indokolt, hogy a zsidóság a maga sérelmeit bent a parlamenti tribünön is kifejezhesse. Mi hajlandók vagyunk előlegezni bizalmat a rend kormányának, de joggal követeljük tőle, hogy a közel 1 millió lélekszámot kitevő romániai zsidóságnak meg legyenek a képviselői, ha mindjárt kisebb számban is, mint ahogy az őket megilleti.

Lapadatu miniszter ur jóleső érzéssel vette tudomásul, hogy a zsidóság támogatja a rend kormányát, de arra való hivatkozással, hogy a jelenlegi atmoszférában a liberális párt nem akar támpontot adni annak a vádnak, amellyel a szélsőséges nacionalista pártok nap-nap után a kormányt támadták, hogy a kisebbségekkel együtt akar működni, arra kért minket, hogy ettől a követelésünktől álljunk el.

Mi azonban kellett ragaszkodjunk ehez a feltételhez.

Nem a mandátumok száma volt itt fontos, hiszen annyira mentem a magam egyéni felelősségére, hogy két mandátumot követeltem csak, éspedig egyet Dr. Fischer Tivadar, mint a Zsidó Párt elnöke, egyet Dr. Fildermann Wilhelm mint az U. E. R. elnöke részére. De kellett kérjünk képviselőlet és minden erkölcsi igazság is a mi követelésünk jogossága mellett szólt, mert nem tűrhettük el, hogy a romániai zsidóságnak ne legyenek meg a maga képviselői. Ekkor megindultak a tárgyalások közvetlenül is a miniszterelnök ur vezetésével, melyek eredményre sajnos nem vezettek.

Ennek újabb fejezete volt az a megállapodás, amely a két frakció között létrejött, hogy az U. E. R. paritásos alapon a Zsidó Párt listáján vesz részt a választáson, sőt ide vonatkozólag a jelölések meg is ejtettek. Hogy az U. E. R. választmánya nem ratifikálta ezt a megállapodást, hogy dezavualta Fildermann, eléggé sajnálatos esemény volt.

Az igazság megrögzítésül hi kell jelentsem, hogy a Zsidó Párt egész vezetősége az

önfegyelemről, az áldozatkészségről, a lojalitástról olyan példát nyújtott, amelyet az U. E. R.-nek el kellett volna fogadni. Dr. Fildermann maga részéről felejtve egészen a mult sérelmeit, őszinte érzéssel békült meg a zsidó párttal és barátkozott meg azzal a gondolattal, hogy a romániai zsidóság utja most is és a jövőben is nem lehet más, mint az önállóság utja. Ezt jelölte ki a sors nekünk. Mi nem bízhatunk senkiben, csak önmagunkban és a magunk erejében, a magunk összefogásában.

Ezek után nem volt más választásunk mint az önálló lista letétele. Ujból az urnák elé kellett szólítsuk hitveinket. Komoly megfontolás, súlyos lelki küzdelem után határoztuk el az önálló lista letételét. De meg kellett tegyük. Történelmi felelősség kényerített minket arra, hogy még a rend kormányával szemben is letétsük a listákat, mert nem hagyhattuk a romániai zsidóságot parlamenti képviselő nélkül.

A mi jogos sérelmeinknek a foruma az orvoslásra nem a népgyűlések, hanem a parlamenti tribün.

Az antiszemita támadások és sértegetések visszautasításának a helye a parlament kell legyen!

A mi sorsunk védelmét nem bízhatjuk egyedül a kormánnyal. Nekünk magunknak kell ott legyenek a képviselőink, akik ismerik a mi fájdalmainkat, akik a mi bizalmunk letéteményesek és akik a mi igazságunkért kell küzdjenek.

Ez nem jelent bizalmatlanságot a rend kormányával szemben. Ez nem jelenti, hogy a romániai zsidóság nem előlegezi a bizalmat a rend kormányának és, hogy nem támogatja a kormányt a közrend fenntartásának munkájában. De nem mondhatunk le soha senki kedvéért és semmiféle ígéretért a parlamenti képviselőlet minket megillető jogáról.

Nem vagyunk megfélemlíthetők semmiféle fenyegetéssel olyannyira, hogy önként mondjunk le parlamenti képviseletnek minket törvény szerinti, munkánk szerinti, kötelességteljesítés szerinti megillető jogainkról.

A romániai zsidóság békét szerető munkás tagja ennek az országnak, nem privilégiumokat, hanem egyenlő elbánást követel. Egyenlőséget a kötelességekben és a jogban. Ennek a kivásáért kell nekünk a magunk képviselete és amidőn a Zsidó Párt vezetősége felelősége tudatában letette az önálló listát, meg vagyunk győződve arról, hogy ebben a komoly órában minden zsidó választó számot vet lelkiismeretével és felsorakozik az önálló lista mellé, hogy bizonyítékát szolgáltatassa, nemcsak politikai érettségének, hanem önállóságának is, mert mi nemzeti kisebbségnek hirdetjük magunkat és mint ilyen követeljük a minket megillető állampolgári jogegyenlőséget.

En bízom abban, hogy a zsidóság el fogja utesítani magától mindazokat a kísérléteket, amelyek arra irányulnak, hogy a szavazataikkal ne a mi önálló listánkat erősítsék meg.

Elhuknunk a küzdelemben nem szegyen. De lemondani jogainkról árulás, önmagunkkal szemben, gyermekeinkkel szemben, a zsidó jövővel szemben.

— **Meghalt Rabbi M. M. Epstein a chebroni jesiva vezetője.** Jeruzsálemből jelentik: A vallásos zsidóságot ismét súlyos csapás érte. Alig tud felocsudni a Chofec-Cháim és Lublini rabbik súlyos veszteségén, most újabb csapás éri. Rabbi Mose Mordechaj Epstein, a világhírű slobodkai és később a chebroni jesiva vezetője hosszú betegeskedés után aránylag fiatalon, Kiszlev hó 10-én elhunyt Jeruzsálemben. Rabbi M. M. Epstein kizárólag a jesivájának élt és mint a szlobodkai jesiva vezetője élete legnagyobb áldozatát hozta, midőn növendékeinek egy részével áttelepedett Chebronba. 1929 augusztusában, az emlékezetes arab mészárlás idején, a katasztrófa 60 kiváló talmudistájának vértanulhalálát okozta. Vértó szívvel hagyta el Chebront és jesiváját Jeruzsálembé helyezte át, azonban a chebroni veszteségeit nem tudta pótolni. Berlinbe, majd Bécsbe ment gyógyulást keresni, azonban vigasztalást nem nyerve tért vissza Jeruzsálembé, ahol most bánkódó szíve megszűnt lüktetni. A Jeruzsálemi zsidóság osztatlan részvétele kísérte utolsó útjára. תנצ"ה

Az erdélyi ortodoxia a választásokon

Irta: Dr. Fischer József, az O. Zs. P. erdélyi tartományi elnöke.

Amikor a romániai Országos Zsidó Párt először bontott zászlót, az erdélyi ortodoxia ugyszólván egységesen sorakozott fel a zsidó lista mellett. Ismerve a zsidó párt vezetőinek felfogását az ortodoxiát illető kérdésekben, előlegezte a bizalmat a pártnak és zárt sorokban szavazott jelöltjeire. Nyugodtan tehetett ezt, mert hiszen a zsidó párt megalakulását megelőzően a zsidó választási blokk bizalmából az országházba került képviselőink becsületesen megállították a helyüket és minden fenntartás nélkül őszintén támogatták az ortodox érdekeket.

A zsidó párt megalakulása óta a párt exponenseinek működése csak megerősíthette ezt a bizalmat. Azóta intézményesen kapcsolódott bele a párt életébe és működésébe az ortodox érdekek védelme.

Elvi határozatként mondotta ki a párt vezetősége, hogy az ortodoxiát illető kérdésekben az ortodox központi iroda tudta és hozzájárulása nélkül semmit sem tesz. Tanúságul hívom fel az ortodox központi iroda vezetőit annak igazolására, hogy a párt vezetősége és képviselői ezt a határozatot respektálták, sőt ennél sokkal tovább is mentek, amennyiben az ortodox iroda álláspontját, minden az ortodoxiát illető kérdésben feltétlenül irányadónak tekintették.

Ilyen módon lehetségessé vált, hogy a zsidó párt vezetősége és parlamenti frakciója, továbbá az ortodox iroda vezetősége között közveiben és állandó kapcsolat fejlődött ki, amely biztosította a teljes harmóniát és számos igen jelentős gyakorlati eredményt is hozott.

Csak a legfontosabbakat fogom kiemelni.

A Vlad Aurél v. vallásügyi miniszter törvényjavaslata eredetileg úgy szólt, hogy mindenütt annyi hitközség alakulhat, amennyit csak akarnak. Nem kell mondanom, hogy ez mit jelentett volna. A hitközségek teljes megsemmisülését. A zsidó parlamenti klub erőlyes intervenciójának köszönhető, hogy ez a veszedelem elhárult. De a módosított javaslatban is fenntartotta a miniszter annak lehetőségét, hogy egy és ugyanazon községben két ortodox hitközség alakítható. Ez a veszedelem sem lett volna kisebb. Az ortodox hitközségek feldarabolásáról és ezzel megsemmisülésü-

ket eredményezhette volna. Boldogultemlékü Ullmann Salamon z. c. l. beszercei főrabbiával való teljes egyetértésben a zsidó parlamenti klub hatalmas és szívós kampányba kezdett, melynek gyakorlati eredményeként sikerült megmenteni az ortodoxia egységét. Ez a tett önmagáért beszél.

Számtalan esetben történt kísérlet abban az irányban, hogy egyes hitközségek autonómiáját felfüggeszék. A clujji, nagyvárad, szatmári ort. hitközségek eseteit mindenki ismeri. A zsidó képviselők - minden mellétekintet mellőzéseivel - fáradhatatlan tevékenységet fejtettek ki, hogy a hitközségek autonómiája ellen intézet támadásokat kivédjék. Teljes sikerrel.

Fájdalommal hallok, hogy a liberális kormány a szatmári ortodox hitközség esetében interimáris bizottság kinevezésével belezavarta a hitközségi autonómiába. Veszedelmes precedens ez, amelynek hitközségeink drágán adhatják meg az árát a jövőben. Nem kétséges előttem, hogy mindenkinek, akik a zsidó hitközségek autonómiájában rejlő nagy erkölcsi erőt féltik, össze kell fogni, hogy a hitközségi autonómián ejtett ezen sérelmet minél előbb reparálják. Ha a hívőknek nézeteltéréseik vannak egymás között, bízzák ennek elintézését a saját felső fórumaikra, de ne engedjék azt, hogy a kormányhatóság kortesfogásként illetéktelenül beleavalkozzék a hitközség belső ügyeibe. Veszedelmes lejtő ez, amelyen nincs megállás.

A Vlad-féle törvényhez készülő végrehajtási utasítás tervezete ugyszólván teljesen megszünteti a hitközségek adókövetési jogát. Autonóm közjogi testületek helyett jelentéktelen imaegyesületekké alakulnának a hitközségek. A zsidó képviselők állandó ébersége hiúsította meg, hogy ebből a tervezett jogfosztásból valóság nem lett.

Ezenkívül is minden lehető megtett a zsidó képviselők csoportja, hogy az ortodox hitközségek és a központi iroda szerzett jogait a készülő regulámenben biztosítsassanak. És bizonyos, hogy ha beküldjük képviselőinket a parlamentbe, ezirányú fáradozásuk is sikerre fog vezetni.

A zsidó vallásoktatás teljesen elsorvadt

az állami iskolákban. A zsidó párt képviselőinek köszönhető, hogy a minisztérium a választásokat kötelezővé tette és részben visszavonta intézkedéseit, melyek a vallásoktatás terén a zsidó felekezetet más felekezetekkel szemben hátrányos helyzetbe hozta.

A zsidó párt képviselőinek erőteljes akciója nélkül az amugyis alig számbavehető hitközségi segélyek teljesen elsorvadtak volna.

Eredményes munkát fejtettünk ki a *jeschivák és chéderek* fenntartása érdekében, amelyeket egyes tulbuzgó halóságai közegek, mint zugiskolákat kezeltek.

Mindig büszke leszek rá, hogy éppen nekem jutott a feladat, hogy megszüntettessem a *szombati iráskényszer* által a vallásos zsidó gyerekekre gyakorolt lelkiismereti nyomást. Hosszu hónapok munkájába került, amíg a vallás- és közoktatásügyi miniszternél elértem annak a körrendeletnek kiadását, amely lehetővé teszi a zsidó tanulóknak a szombati irás és rajzolás alól való felmentését. Igaz, hogy egyes tulbuzgó iskolaigazgatók még mindig nehézséget csinálnak a rendelet respektálása tekintetében. Mert - sajnos - nem ugyanaz, törvényt hozni és törvényt respektálni. De tovább fogunk küzdeni, amíg ez a nagy elvi jelentőségű intézkedés a gyakorlatba is akadálytalanul átmeny. Semmi kétség, hogy sikerülni fog.

A hitközségek portómentességének vizsgálásának, számtalan kultuszalkalmazott ügyének elintézését és más fel nem sorolható részletmunkát fel sem említek.

Azt hiszem, a fenti kiragadott példák is igazolják, hogy ortodox zsidó testvéreink nem csalatkoztak a zsidó pártba vetett bizalmukban.

A legjobb propaganda: a tényekre való hivaikozás.

Ezért szándékosan kerültem minden színezést. A kétségbe nem vonható tényekre hivaikozva fordulok Erdély, Bánát, Körösvideke és Máramaros ortodox zsidóságához a felhívással:

Tartsanak ki továbbra is a zsidó párt mellett! Ne hagyják magukat befolyásoltni üres ígéretekkel, mert az egyellen, amire mindig és minden körülmények között számíthatnak, saját képviselőitük.

Ha kell ésszel, ha kell erővel, de mindig öntudatosan és a szent célt szemelőtt tartva fog küzdeni a zsidó párt az ortodoxia érdekeiért, melyeknek nincs hűségesebb leléteményese, mint a zsidó párt és ennek önálló listával megválasztott képviselői!

Trendelli

... Igazad van édes fiam. Chanuka van. Megengedem, hogy elmenj pajtásaidhoz egy kicsit trendellit játszani. De illő, sőt fontos, hogy tudjad, mi is tulajdonképpen ez a Chanuka-ünnep. Mi a jelentősége annak, hogy ezt nem jobb ételekkel, italokkal ünnepeljük, mint a purimot.

Miért gyujt atyád gyertyákat, amelyek ablakunkból kivilágítanak a sötét éjszakába?

Tanuld meg, hogy mi a Chanuka, még mielőtt erre a Golusz megtanít...

... „Máj chanuko”? Milyen csodára emlékeztet a Chanuka? Tudod, édes fiam, nekünk volt valaha szentélyünk. Voltak főpapjaink. A szentélyben volt elhelyezve a *nér tomid*, a folyton égő mécses. Erre a célra mindig tiszta olajat kellett készletben tartani. A Makkabeusok idejében az ellenség berontott szentélyünkbe: romboltak, törtek, zúztak, beszennyezték mindent, tisztátalanná tették az olajokat. És midőn a Makkabeusok az ellenséget legyőzték, a templomokat megtisztították, csak egy kis korsó olajat találtak, amely a főpap pecsétjével volt ellátva, amely nem lett megszenyezve, ez azonban a *nér tomid*be, az örök mécsesbe, csak egy nap lett volna elegendő. Isten azonban csodát művelt és nyolc napig égett, míg azután ismét sajtolhattak új olajat. Miután tehát a csoda mécsesekkel történt, ennek emlékére gyujtunk mi is mécseseket.

Nem, fiam, még nem mehatsz játszani! Azt gondolod, hogy már tudod, hogy mi a chanuka? Dehogyan tudod, hisz még csak most kezdem.

Tudod, fiam, nekünk mindig voltak és lesznek ellenségeink, amióta mi világosságot gyujtottunk és világosságot terjesztünk. Amióta mi a tóra fátylahordozói vagyunk. Amióta hajlékunk, otthonunk szentély és amióta szentélyünkben „nér tomid”, örök mécses, örök fény ég, amely pazarul szórja a fényt, a világosságot a sötét éjszakába.

Tudod, fiam, a micvók, a parancsok, a kanóc a mécsesbe; a tóra pedig az olaj. Olaj nélkül nem ég a kanóc, kanóc nélkül nem világít az olaj... Tóra nélkül nincs micvó, micvó nélkül nem ér a tóra semmit, mert az ilyen tóra nem hordja magán Isten pecsétjét. Isten pecsétje mondja a talmud „Emesz” - a tórának is ilyennek kell lenni. Igaznak, meghamisíthatatlannak.

Ellenségeink a Makkabeusok idejében nem törték életünkre, hanem el akartak bennünket tántorítani a tórától. A világosságból a sötétségbe akartak bennünket kergelni és már voltak, sajnos, mint minden id ben, emberek, akik meghátráltak és a pogány szellemnek engedve, idegen fényt importáltak otthonukba. Hajlékukba a *nér tomid*, az örök fény helyett a micrjim sötétségét engedték behatolni. De hála Isten, voltak és lesznek mindig kemény és önfeláldozó emberek akik megalkuvást nem ismerve, kiűzték a pogány szellemet. Megtisztították a zsidó szentélyeket. Mindig lesznek, fiam, Izráel táborában olyan emberek, akiket mint példa állítottunk elibénk, mint olyanokat, akik gyujtani serkenteni, melegséget árasztani és igaz fényt tudnak szórni az ingadozók szívébe.

Mindig kell találni, mint akkor is tiszta olajat, amely a főpap, az Isten pecsétjével: az

emeszt, az igazságot hirdeti a sötét éjszakába.

Most pedig, fiam, vedd elő a trendellidet! Nézzed csak rajta a betűket! Ezek éppen úgy, mint az Eszróg, a Lulov a zsidóság négy vallási osztályát mutatják; e négy betű a trendelliden is ezt dokumentálja. Vannak, fiam, Nicht Juden, akik már csak névleg zsidók, akiknek nincsen tóra-tudásuk, sem tóra-szeretetük; ezen osztályt mutatja a Nün. Vannak azután Halbe Juden, félszidók, akik 50%-ban kiegyeznek az Urral. Ami nekik kellemes, azt megtartják. Olyanok, akik téglával ütök a mellüket, hogy ők jó zsidók; mindenhol ott vannak, ahol áldozni kell; ellenben nem vallják azt az elvet, hogy vissza a szombathoz; ezt a rétegét a zsidóságnak jellemzi a Hé. Vannak továbbá Ganze Juden, egész zsidók, úgy az isteni, mint a felebaráti hőlelességeket szívvel-lélekkel teljesítik. Ezeket mutatja trendelliden a Giml. Míg vannak végül olyan zsidók is, hála Isten, akik vagyontukat, sőt életüket is képesek feláldozni a zsidóság érdekében, akik vértanuhalált haltak, hogy az Ur neve megszenteltesse, ezek édes fiam, a *Stellein* Juden, akik életüket teszik betétnek, ezeket ábrázolja a trendelliden a Sin betű.

És te, édes fiam, ne csak most, mint gyermek, hanem ha már felnősz és kímész az életbe, akkor is markold jól meg a trendellit, zárd mind a négy betűjét szivedbe. Öleld minden egyes betűjét kebledre, mert ha a trendellinek akármelyik szárnya, akármelyik betűje letörne, már nem élne tovább a zsidóság...

Az Orth. Központi Iroda el akarta gáncsolni a Zsidó Pártot

— A szatmári comisia interimare és az Iroda, —
A hitközségi veszekedések inscenálója az Iroda.

Évekkel ezelőtt, amikor az erdélyi orth. Központi Irodának, ugynevezett beszercei korszaka volt, sokszor kritikai hangot használtunk az Iroda ellen és ez a kritikánk, mindég csak az igazság érdekében történt, hogy végre rend legyen az erdélyi orthodox zsidóság eme központi intézményének berkeiben. Azután elnémult ez a kritikai hang, mert új elnök állott az élre. Előlegeztünk neki végtelenül sok bizalmat. Tudtuk, hogy számos suljos nehézséggel kell megküzdnie, azért munkájában a zsidó sajtó erejével támogattuk is. Azt hittük joggal, hogy megszűnik az a gazdálkodás, amely nem vetett dicső fényt, eme fontos zsidó intézmény ténykedéseire. Azt hittük, hogy az új elnökben lesz annyi erély, hogy leküzdje a tévelygések okozta nehézségeket és idővel ott fog állani ez az intézmény, ahol állani kellene.

Vártunk sokáig a kritikai hanggal, de most már elkövelkezett az ideje annak, hogy rámulassunk arra a nagy csalódásra, amely Erdély egész zsidó közvéleményét elidegeníti az Irodától és nem lát benne mást, mint egyéni érdekek és klikkek uralmi céljainak ugródeszkáját, amelyet több kevesebb izléssel igyekeznek a végsőkig kihasználni. Nem tudunk várni tovább, mert a hozzánk forduló panaszokból azt vesszük ki, hogy elérkezett legfőbb ideje annak, hogy vétőt emeljünk eme káros ténykedésre, amely elsősorban végsőkig destrualja az orth Iroda még megmaradt tekintélyét, másodsorban nemhogy h a s z n o s az orth. Iroda működése az erdélyi zsidóságra nézve, hanem ellenkezőleg nagyon káros a jelenben és még súlyosabb károkat fog okozni a jövőben.

Nem felelőtlenül és nem szépen cirkalmazott szavak tömegébe általánosítva akarunk rámutatni ezekre a súlyos hibákra és bűnökre, hanem egészen k o n k r é t bűnökre kell rámutatnunk, amelyet az orth. Központi Iroda most tanában elkövetett.

Amint olvasóink Dr. Fischer József, jelen számunkban közölt cikkéből láthatják, mindazokat a vivmányokat, amelyeket az Iroda magának vindikál, a Zsidó Parlamenti Klubnak köszönheti. Ez egyengette mindenkor az utat ahoz, hogy a próbálkozások sikerre vezessenek. A zsidó parlamenti képviselők tekintélye, befolyása és lankadatlan buzgalma volt az, amely keresztülvitte mindazt, amit elértek. Sőt mondhatjuk, csakis a zsidó képviselők munkájának köszönhető, hogy a nemzeti parasztpárti éra alatt nem jutott ebek harmincadjára a zsidó egység.

Természetes volna ezek után, hogy a Központi Iroda minden erővel azon kell legyen, hogy ez a zsidó parlamenti képviselet továbbra is ott álljon a posztján és tekintélyével, energiájával továbbra is szolgálja az egyetemes zsidóság ügyét. Ezzel szemben azt látjuk, hogy a kormányválság kezdeti napjaiban már ott volt Bukarestben az IRODA és minden lehető elkövetett, hogy *jüggetlenül* a zsidóság politikai instrumentumától, a maga egyéni utjain keresse a politikai boldogulás utjait. Nem azért, mintha talán úgy gondolta volna, hogy ezeken az *egyéni* utakon többet tudna elérni a köz érdekében, hanem inkább egy kis szenátóri stallumért, amelyért a liberális korifeusok előszobáit is fel kellett keresni. Antichambrirozni — eredménytelenül. Tehát politikai uton is külön járni, mert az „érdek” úgy kívánta meg. De hiába kívánta úgy a jófelfogott „érdek” az eredmény a nullával lett egyenlő és az Iroda tapasztalatokban gazdagabban hagyta el a bukaresti politikai élet küzdelmes porondját. A Zsidó Párt öntudatos és önzetlen munkájáért — ez volt a bér!

De ez még mind kevés az Iroda fotográfijához. Még ennél is degusztálabb az a csunya harc, amely a szatmári hitközség körül zajlott és zajlik ma is. Emlékeznék olvasóink arra a kétségbeesett szaladgálásra, amely-

ről annak idején hírt adtunk, a nagyváradi o r t h o d o x hitközségi harcokkal kapcsolatosan lezajlott. Az Iroda lement Bukareszbe és az autonomia szent tabujának védelmére, minden lehető elkövetett, hogy az ugynevezett hitközségi comisia interimare kinevezése ne következék be. Pedig akkor nem is comisia interimaréről, hanem arról volt szó, hogy a törvénytelen és terror jegyében lefolyt választás megsemmisítessék. Chilul hasém, volt a legenyhébb kifejezés, mely ezt az akciót kísérte. Egy hitközség autonóm jogaiba a miniszterium beavatkozhat? Hát mi lesz ezután? Hova jutunk és hol tartunk, ha már ez bekövetkezik? Így az Iroda. És a mesterségesen szított hangulat moraja végigfutott az egész erdélyi zsidóságon.

Es most? Ugyanaz az Iroda, a maga erejével, támogatásával és presztízsével odahatott illetékes helyeken, hogy a szatmári hitközség autonómiáját lábba tiporják, mert így kívánja a freundizmus, így követeli a háttérben működő teitelbaumi kamarilla. És ekkor az Iroda már nem tartja oly veszedelmesnek az „autonomia megsértését” már nem chilul hasém, ha a szatmári sokat meghurcolt, sokat szenvedett hitközségben, egy comisia interimare lett kinevezve, minden törvény és jog ellenére. Ami a nagyváradi kevésbé autonóm esetben a rettenetessel volt egyenlő, az a szatmári esetben, magától értetődő dolog. Az Iroda szerint. Pedig jónéhányszor, minden felügyelet mellett állapítottat meg, hogy a szatmári hitközség jogosan és törvényesen választott vezetőséggel bír. De mert bizonyos irodai köröknek ez nem volt inyére, *rugtak* egyet az autonómián és — comisia interimare vezeteli a szatmári hitközséget. Mit szól most ehhez az Iroda? Hallgat. Persze, hogy hallgat, mert hiszen az ő hathatós asszisztenciája melleit rugták fel Bukarestben a szatmári autonómiát. Hiszen ha annak idején ugyanezen erők mozdultak volna meg a nagyváradi hitközség érdekében, akkor minden rendben lett volna. Hová fognak a rendszerre fejlődő hitközségi autonómsértések fejlődni, ha az a Központi Iroda érdekeltsége szerint lesznek esetenként szankcionálva.

C, est cela! A Központi Iroda.

Még ha ez mind még kevés volna a fotográfiához, akkor álljon itt a következő: Az utóbbi hónapokban az Iroda minden erővel, akár kéri erre, akár nem, beavatkozik hitközségek belügyeibe. Olyan belügyekbe, amelyek autonóm joguknál fogva, tisztán és

kizárólag az illető rabbinátusok égisze alá tartozik. Kimennek az önkéntes „repülő” bizottságok és minden előzetes megkérdezés nélkül felfüggesztenek saktereket, elmozdítanak alkalmazottakat, tesznek-vesznek egyes hitközségekben, majd amikor látják, hogy ez mégsem mehet így, akkor egyszerűen két, sőt háromféle ítéletet hoznak és az egyes emberek, frakciók, különböző végkonkluziójú ítéletek zsebeikben, még nagyobbra fodrozzák azokat az ellentéteket, amelyek lecsillítása volna legfőbb hivatása az Irodának. Dacára annak, hogy vallási törvényeink tiltják, hogy kétféle ítéletet hozzanak, amíg az egyik ítéletet nem annulálják. Ez történt Szilágysomlyón, ahol többféle döntést hoztak, ami által a hitközség belbékéjét megzavarták.

Ugyanez történt a zsidói hitközségben, ahol a kis hitközséget felkavarta a Központi Iroda által kiküldött bizottság, amely egyébként is, úgy a nagyváradi, mint a szatmári, somlyói és más, valamint a jelen esetben a zsidói hitközségben is, nem szolgált más cél, minthogy számos embernek, hosszabb vagy rövidebb ideig, a kérdéses hitközséget terhére parnoszot adjon. A zsidói hitközségben még folynak a már egy év óta megindult harcok és a Központi Iroda által a hitközség nyakára kiküldött „bizottság” a szilágycsehi főrabbi megkérdezése nélkül és akarata ellenére, — mint akinek kerületéhez a zsidói hitközség is hozzátartozik, — már háromféle döntést is hozott egy olyan ügyben, amelyben már korábban arra az álláspontra helyezkedett az Iroda, hogy a dajen anyagi igényeinek elintézése ügyében a bírósághoz forduljon. Amikor pedig a kis hitközség három fórumon is megnyerte a dajennel szemben a pert, akkor a hitközség belbékéjét felkavarandó, a dajen és egy kis töredék kérésére, kiküldte a bizottságot, amely a kerületi rabbi tiltakozása dacára a Vaad Harabonim határozatára való hivatkozással elcsapta a hitközség nagytöbbségeit képviselő legális vezetőségét és ezzel felrobbantotta a kis hitközség, eddig jól megőrzött belbékéjét.

A kultusz-szubvenció ügyekről pedig az a tiszteltteljes véleményünk, hogy végre egyszer már nyilvánosan számoljon el az Iroda, hogy a miniszteriumtól kapott összegeket, hogyan, miképen, milyen kulcs-alapján és mikor osztotta ki az egyes hitközségeknek? Erre feszült figyelemmel vár az egész erdélyi zsidó közvélemény.

Végül: ez csak kis töredéke annak a sok kritikának, amellyel teljes joggal ítéltel az erdélyi zsidóság, az általa fenntartott Irodával szemben.

Erre adjon felvilágosítást, de komolyat és tárgyilagost az Iroda, mert amíg ez nem történik meg, addig nyugodtan állíthatjuk, hogy az Iroda mai vezetősége egyáltalán nem áll hivatása magaslatán és ahelyett, hogy az ellentétek eliminálásán dolgozna, inkább a zürzavarnak híve, mottojaként véve azt a közmondást: hogy a zavarokban jobban lehet halászni!

Az egész világ zsidósága tiltakozik a palesztinai bevándorlás korlátozása ellen.

Mialatt a zsidó dolgozókra vadásznak — Transzjordániából szabadon beengedik az arab munkanélkülieket az országba.

Jeruzsálem. A jaffai zendülés viharos hullámai még mindig nem csendesedtek el, hanem is kísérik most már sortűzek az eseményeket. Jaffában kezdődött el és Londonban kötött ki — a zsidók elleni harc, amely az első pillanatban ugyan úgy látszott, hogy az angolok ellen irányult, de ma már nyilvánvalóvá vált, hogy ez csak leplezése volt az arab effendik szándékának és az angolok ellen csak azért intéztek támadást, hogy azzal is a zsidókra mérjenek csapást. Be kell látnunk, hogy tervük sikerült, noha ez nem is rajtuk, hanem az angol gyarmatpolitikán mulott.

Az angol birodalomnak ezen árulása ellen ma már az egész zsidóság fel emelte tiltakozó szavát, sőt nemzsidó körökben is elítélik a Brith birrodalomnak jelenlegi politikáját.

A legújabb hírek arról számolnak be, hogy a legbrutálisabb eszközökkel akadályozzák meg a palesztinai hatóságok a zsidó tömegek bevándorlását, sőt az ott lakó zsidókra

is hajóvadászatot rendeznek, mialatt a szomszédos arab államokból, Transzjordániából, Szyriából, Irakból, Hedsasból és Egyiptomból tömegesen az országba engedik minden legális okmány nélkül az arab munkanélkülieket.

A palesztinai kormány, — a londoni kormánnyal karöltve nem minden ok és cél nélkül hajtja végre ezt a pokoli merényletet a palesztinai zsidó építés ellen. Mesterségesen létrehozott egy arab munkanélküliség Palesztinában, hogy ezen a jogcimen erkölcsi alapot teremtsen magának a zsidó bevándorlás megszüntetésére. — Ez az anticionista politika végül is a fejlődő és virágzó Palesztinát is gazdasági válságba sodorhatja és a romokon majd nem marad más, — mint a Brith gyarmatpolitika kétes értékű győzelme. — Az egész világon feltörő zsidó és nemzsidó tiltakozás azonban remélhető, hogy meg fogja fékezni az angolok örült és lelkiismeretlen politikáját és az országépítés zavartalanul folyhat majd tovább.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Kiszlev 27, december 15.

Szombat: Kiszlev 28, december 16.

Heti szidra: מןן

Heti háftóra: דני ושמה

Roschodes bentsolás: מברכן החדש

Roschodes שבת hétfőn és kedden

Szombat kezdete:

Üzlet bezárás 4.30

gyertyagyújtás 4.35

Istentisztelet kezdete 4.45

Szombat befejezése 5.45

Pénteken: 3-ik nap Chanuka

Szombaton: שבת חנוכה (Sabbath Chanuka)

Vasárnapon: 5-ik nap Chanuka

Hétfőn: 6-ik nap Chanuka

Kedden: 7-ik nap Chanuka

Szerdán: 8-ik nap Chanuka

Felhívjuk előfizetőinket, különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll módjában felkeresni, hogy hátralékos előfizetéseiket számunkra haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek. Külföldi előfizetőink nemzetközi postautalványon küldhetik be hátralékaikat. — Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogassanak bennünket, hogy lapunk továbbra is teljesíthesse hivatását és hogy akadálytalanul küldhessük a jövőben is címükre lapunkat. A „NÉPÜNK” kiadó-hivatala.

Németországon kívül ...

Anglia

Megirtuk, hogy a liverpooli zsinagógában ismeretlen tettesek vandál pusztítást végeztek. A nyomozás már eddig kétségen kívül megállapította, hogy a rombolást az angol imperiál-fasiszták végezték, akik néhány nappal a rombolás előtt nagyszabású gyűlést tartottak Liverpoolban, amelyen 8000 hallgató vett részt. A fasiszták zsidóellenes kilengésekre izgatták a résztvevőket, amelynek a liverpooli zsinagóga összerombolása volt az eredménye. A módszerek, amelyet eddig Angliában nem ismertek — kétségteletlenül német irányításra vallanak.

Görögország

A görög parlamentben interpellációra került a sor a szaloniki kormányzó ama rendelete miatt, amely elrendelte egész Szaloniki területére Jom-Kipur napján a teljes munkaszünetet. A kormány képviselőjében a népjóléti miniszter kijelentette, hogy a dekrétumot módosítani fogják és csak a zsidó polgárok számára teszik kötelezővé a Jom-Kipur megtartását. Közben Szalonikiban az antiszemita izgatások veszélyes arányokban folynak tovább. A közeli polgármesterválasztás kapcsán a sojlo is részt vesz a zsidóellenes izgatásokban. Az ellenzék a kormány jelöljéit „zsidó polgármestereknek” nevezi és így folytatja ellene a harcot.

Kuba

Havannai forrásból olyan híreket terjesztenek egész Kubában, hogy a zsidók eladták magukat a kormány ellenségeinek és a háztetőkről üzentek a kormány-csapatokra. Az antiszemita kilengések napirenden vannak. Felfegyverzett katonabandák hatolnak be a zsidó lakásokba házkutatás ürügye alatt és napirenden vannak a zsidó üzletek fosztogatásai. Valesco, a kubai hadsereg parancsnoka ugyaa kijelentette, hogy megvédi a zsidó lakosságát, de ennek dacára tovább folynak az antiszemita kilengések.

Danzig szabad állam

A danzigi törvényszék Ella Nogarwizki román-zsidó kereskedőt 2 évi börtönrre ítélte Rauschnig zenátusi elnök, valamint a Hitler-mozgalom nyilvános megsértése miatt. Az ítélet általános felháborodást keltett, mert ez a legmagasabb büntetés, amelyet ilyen ügyben hasonló deliktumért bárki is kapott.

Magyarország

A debreceni rendőrség az elmúlt napokban Beke Zoltán nyomdájában nagyobb mennyiségű röpiratot kobzott el, amelynek azonban egy jelentékeny részét már az egyetemi antiszemita diákság az elkobzási meg-előzőleg, az uccán széjjelosztogatták. A röpirat a következő szavakkal kezdődik: „Testvérgyilkosságot követ el mindenki, aki zsidónál vásárol, vagy zsidóval érintkezik.” A továbbiakban a röpirat megállapítja, hogy a magyar ipari tőke legnagyobb része zsidó kezében van, amelyért a keresztény ifjuságnak nyomorral kell fizetnie. A röpiratot Barcza Gedeon és Somogyi Zoltán

Őn nem választhat

habozva a különböző háziszerek között, mert megbízható háziszér minden jó tulajdonságát egyesíti magában a

DIANA SÓSBORSZESZ

Izületi-, fej-, fogfájdalmak enyhítésére, edzésre, a szervezet ellenállóképességének fokozására, lázas forróság kellemes hűtésére, lábadózók felüdítésére, kimerült idegzet fehrissítésére, mindig gyors és biztos hatásúnak mutatkozott.

írták alá. — Az összes egyetemeken antiszemita tüntetések és ellanácsolások napirenden.

Svájc

Igen elszomorító jeleenség, hogy az antiszemita-mus mérgező tanításai a békés és politikamentes Svájcba is eljutott. Eddig Svájcban csak annyi köze volt a politikához, hogy ott tartották meg az összes nemzetközi konferenciákat. Röviddel ezelőtt dr. Frick, a zürichi ügyvédi kamara elnöke egy 2000 fős közönség által látogatott gyűlésen beszédet tartott, amelyben „a veszedelmes zsidó szellem” befolyásáról beszélt, amely megmérgezi a svájci keresztény koponyákkal is. Beszédében még azt követeli, hogy a zsidóktól vonják meg a passzív választójogot. Dr. Frick antiszemita kirohanása után néhány nappal ezelőtt tartotta meg az ügyvédszövetség közgyűlését, amelyen napirendre került az elnök újválasztásának kérdése. A zsidó ügyvédek részéről dr. Farstein és dr. Rosenbaum tiltakoztak dr. Frick újra való megválasztása ellen antiszemita felfogása miatt, Dr. Frick azonban kijelentette, hogy zsidó kollegáit személyileg mindig korrekt embereknek tartotta, bár ennek dacára fenntartja politikai meggyőződését. A választáson a zsidók jelöltje elbukott és dr. Fricket választották meg újra az ügyvédszövetség elnökévé.

— A német horogkeresztesek együtt dolgoznak a cseh fasisztákkal. A csehszlovákiai lapok közlik, hogy Mähr-Osrauban a hatóságoknak sikerült felfedni a német horogkereszteseknek Breszlauból küldött postáját, amely részint a csehszlovák területen élő németek címére, részint a cseh fasiszták számára érkezett. Ez arra enged következtetni, hogy a cseh fasiszták közeli kapcsolatokat tartanak fenn nemcsak az országban élő német horogkeresztesekkel, de a birodalmi párttal is. Az újságok és brosurák, amelyet a rendőrség lefoglalt, felhívást tartalmaznak a csehszlovák néphez és arra mutatnak rá, hogy a köztársasági kormány erélyes rendszabályait a nemzetiszocialista mozgalommal szemben a zsidók és marxisták kényszerítették ki. De a cseh nép is rövidesen fel fog figyelni egy olyan embernek szavára, ki Hitlerhez hasonló módon fogja majd harcra szólítani őket és akkor majd lerázza a cseh nép a zsidók és marxisták láncait.

— Zsidó gyermektragédia. A Prager Presse írja: Ime egy jelenet, amely az egyik berlini leányiskolában játszódott le. A tanárnő be akarja mutatni a zsidó faj jellemző ismertető jeleit. Ehhez kihívja a padból az egyik zsidó kisleányt és felszólítja a gyermekeket, hogy az ismertető jeleket maguk nevezzék meg. A kisleányok egymásután megnevezik: horgas orr, göndör fekete haj, felt ajak. Egyéb nem tűnik fel nektek? — mondja a tanárnő — és tekintetét végighordozza a tanteremben. Nem látjátok? — kérdezi. Hallgatók, tehát nem látjátok. Nos — mondta a tanárnő emelt hangon — az alátomos tekintet. A kis zsidó leány mélyen elpirult és ezután ismét a helyére küldték.

— „Anyám feljelentelek”: A berlini Neue Vorwärts a következő epizódot közli: Egy berlini házaspárnak, amely még nem gleichschaltolt, hanem hű maradt a Stahlheim irányhoz, van egy nyolcéves kislánya, aki szülei álláspontjával ellenkezőleg a Hitler ifjakhoz tartozik. Egy alkalommal a gyermek anyja fültanuja volt, amint a kislány egy zsidó játszótársát csuf módon becsmérelt és kijelentette a gyermeknek, hogy nem játszik többé vele, mert ő egy disznó zsidó. A fiú anyja felháborodott kislánya kijelentésén és szemrehányásokat tett a gyermeknek, mire az új német szellemiől áthatott nyolcéves fia következőképpen válaszolt a zsidóra: „Anyám, ha még egyszer ezt fogod mondani, akkor feljelentelek.”

— Nemzetiszocialista filmpropaganda Csehszlovákiában. Prága. A kormány német hivatalosa, a „Prager Presse” feltűnő cikkben számol be szokról a visszaélésekről, amelyeket a német nemzetiszocialista filmekkel a köztársaságban folytatnak. A német nyelven megjelenő „Prager Film-Kurier” nyílt propagandát fejt ki a Hitler rezsim alatt készült náci filmeknek, amelyek egyben antiszemita irányzatúak is. F. A. Pleye, a német mozitulajdonosok szövetségének elnöke, aki szoros kapcsolatokat tartott fenn a feloszlatott nemzetiszocialista szervezetekkel, most azon fáradozik, hogy Goebbels német filmidiktátor hivatalos szócsövének, a „Filmkurir”-nak csehszlovákiai terjesztését átvegye. A „Prager Presse” csodálkozását fejezi ki afölött, hogy a kormány még nem tiltotta be ennek a kimondottan propaganda lapnak a terjesztését.

— Kik az antiszemita filmszínészek? A következő antiszemita filmszínészeket ajánljuk a zsidó közönség figyelmébe, kiknek működése jelenleg a hitlerizmus jegyében áll: Harry Piel, aki elsőnek dobálta ki a zsidó statisztákat a filmtől. Fritz Kampers és Benno Arent, akik csapatparancsnokai a barnaingeseknek. Oscar Sima, aki a legnagyobb antiszemita izgalók egyike. Neki köszönhető, hogy Hans Alberst elbocsátották a filmszakmából, mert ez a szerencsétlen ember egy zsidó nőt vett feleségül. Hansi Burgert. További antiszemita filmsztárok Werner Krauss és Käthe Dorsch, valamint Renate Müller, aki egyenesen üldözöbe vette a berlini zsidó filmszínészeket. A legnagyobb antiszemita heccelők közé tartozik Nagy Kató kinek férje rohamcsapatparancsnok és mint Nagy Kató dicsekedve kijelentette, az ő férje már számos zsidót szállított az internáló táborokba. Külön fejezetet érdemel Tony von Eyck, akit a zsidók neveltek fel és aki lángoló beszédekkel tart a zsidó művészek ellen, valamint Leni Riefensthal, ki a női Hitler-gárdák egyik tiszteletbeli parancsnoka, a német filmszövegírók közül ki kell emelni két antiszemitát: Johannes Riemann és Harry Gandit.

E menorák
Z gyertyatartók,
Ü serlegek,
S evőszekők,
T templomi kegy-
szerek,

bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„Tacamul”
ezüstáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neulcea (Kornis-u.) 6.

ZION LLOYD

București Bul. Elizabeta 15. Tel. 316-41

Igazgató: M. Iampolsky, a Zsidó Nemzeti Alap volt romániai igazgatója. Rendszeres hajójárat kéthetenként Palesztinába és közelkeletre a legkedvezőbb feltételek mellett

Legközelebbi indulások:

1933 december 18.
1934 január 1, 15 és 29

HETI GLOSSZÁK

Eckhard Tibor mit látott Londonban

Motto: Aki mindig otthon csücsül, hamar kifogy a viccből. (Shakespeare)

A pesti „Magyarország“ nem filozemita lap. Ha meg nem filozemita, akkor ebből következik, hogy bizonyos szimpatizálás áll fenn közle és a mai német éra között. Nem is foglalkozott a német eseményekkel úgy, ahogy azt a logika diktálta volna, hanem az érzelmek nyomán. Aminthogy a bucaresti antiszemita sajtó is dicshimnuszokat zeng a Hitler éráról dacára annak, hogy a románság érdekei teljesen ellentétesek a mai Németországgal.

A bevezető után szenzációként kell használni az cikk, amelyet Eckhard Tibor írt a budapesti „Magyarországba“. Azt írta, hogy több-hetes londoni tartózkodás után leszögezheti azt a tényt, hogy Anglia legfelsőbb köreiből, éppen úgy, mint a nép között, Hitlerország hallatlanul népszerű. Gyűlölik a mai reakciós, antiszemita, kiméltelen és háborúra uszító és készülő Németországot. Már pedig, ha annyira gyűlölik, akkor gyűlölik azt, azaz azokat is, akik együtt akarnak haladni vele, — tehát Magyarországot is, amennyiben egy gyékényen árulna Németországgal. Végül Eckhard Tibor abszolút jobboldali beállítottságú magyar politikus óva inti hazáját, hogy együtt haladjon a mai Németországgal. Mert ezáltal annyi ellenséget szerez, hogy nehéz ellensúlyozni, akármilyen propagandával. Benünket az egész csak egy szempontból érdekli: nem hálás dolog ilyen gyűlölködő antiszemitaikkal egy tából cseresznyét enni. Erre egyelőre csak Eckhard és a többi jobboldali politikus jött rá és egyelőre csak Magyarországot „ébred“ erre, de jön majd Románia is és a román antiszemita is, — csak ne legyen már késő. Késő — Románia szempontjából.

Édes horogkereszt

Ilyen is van. Nagyváradon. Hol? Hol? Ezt kérdezheti lapunk olvasóközönségének az a része, amelyik szereti az édességet. Eláruljuk a nagy titkot. A Meint cég, amelyiknek Középeurópában 400 fiókja van, Nagyváradon is tart fenn fiókot. Nem tudjuk pontosan, mennyi a zsidó vevője, de ismervén Nagyvárad mentalitását, úgy hisszük, legalább 50—60% a az össz vevőinek, zsidó. Ezeknek hívjuk fel figyelmét — az édes horogkeresztre. A napokban, amint egyik olvasónk felhívta figyelmünket, megjelent a kirokátában egy nagy horogkereszt, csokoládéból kirokva. Így akarja beadni ezt a szivdobogató, bürzölmas jelet, a svasztikát a sétáló közönségnek. Mintha azt mondaná vele, jöjjetek, ez egy fajkeresztény üzlet. Neki igaza is lehet. Mert ezzel azt akarta jelezni, hogy nem reflektál zsidó vevőkre. Őt csak azok támogassák, akiknek szimpatikus a csokoládé horogkereszt. Az a kereszt, amelyik ma még csokoládéból van, de látjuk már képeken, hogy lüsz-vassal is szokták beégetni emberek testébe — dicső Horogkeresztországban. A zsidó vevőknek intő jel ez: Csak támogassák a Meint-céget, sokzamatú kávéjával, mert hiszen ezáltal minden banit egy arra érdemes cégnek adnak. Egy olyan cégnek, amelyiknek 400 fióküzlelében és természetesen központjában is, egyetlen zsidó sincs. Most még hozza a horogkereszt is! Igaz, hogy figyelmeztetésre (üzleti érdek) beszedte a horogkeresztet. De nekünk nem kell ezt beszedni. Vigyázat zsidóknak! Mert ha oly „édes“ en is akarja beadni a svasztikát, hogy csokoládében adagolja, azért lehet ez keserű is...

Hát Spanyolország?

Hozza a híreket rádió, a napisajtó, hogy Spanyolországban kommunista forradalom van. Fellázadtak a helyőrségek, még a nép is dühösen ostromol közhivatalokat, vasutat, kikötőket, és kezdetét veszi a kommunista felkelés. Spanyolországban is? Hiszen eddig úgy tudtuk, hogy csak ott lehet kommunizmus csónál, ahol sok a zsidó. Hitler ur például azt mondja, hogy azért kell tüzelvással üldözni a

zsidókat, mert ők a destrukció leglelkesebb hívei. Hát Spanyolországban? Ott ahol a lakosság 20 millió és lakik sage und schreibe: 4000 (négyezer) zsidó. Hát ott hogyan lehet az ország kommunista, ahol nem lakik zsidó? Erre adjon választ a tisztelt antiszemita tábor. Ezt magyarázza meg, hogy Balbaoban meg Barcelonában, ahol úgy szólván nem is lakik zsidó — hogyan lehetnek kommunisták a spanyolok? Mi tudjuk ennek okát, de nem mondjuk. Ugysem hiszik el nekünk. A végén kiderül majd, hogy azok a spanyolok csinálják, akik nek ősei 400 évvel ezelőtt katolikusok lettek. Már akkor azért lettek — az inkvizíció idején — katolikusok, hogy 1933-ban jól tudjanak propagandát üzni az országban. Lehet hogy ezt mondják majd. Mert nem a cím a fontos és nem a kifogás. Csak a cél: ütni a zsidót. Ütni azért is, mert Spanyolországban — nincsen zsidó. Nincsen zsidó — csak kommunizmus.

Szombatvédelem a Nemzeti Alap földjein

A K. K. L. direktóriuma teljesíti a Mizrahi Világszervezet követelését

Jeruzsálem. — Megirtuk egyik legutóbbi számunkban, hogy a Mizrahi Világszervezet memorandumot intézett a K. K. L. direktoriumhoz amelyben követeli, hogy a Nemzeti Alap földjein letelepülő zsidó munkások és telepeseknek szerződésileg tegyék kötelezővé a szombati és ünnepnap munkaszünet megtartását. A Mizrahi Világszervezet egyben a direktorium döntésétől tette függővé további magatartását a K. K. L. akcióval szemben.

A közelmúlt napokban összeült a K. K. L. direktóriuma és a Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint, már döntött is a kérdésben és elrendelte a kötelező szombati munkaszünet betartását a Nemzeti Alap földjein, amelyre szerződésileg lesznek kötelezve a letelepülők.

Az ITA jelezését még, nem erősítették meg hivatalosan is, de remélhető, hogy konkrét alapja van és végre Erec Jisroel zsidó földjein meg fognak szünni azok az anomáliák, hogy a zsidóság szent vallási törvényeit, maguk a zsidó telepesek tiporják sentségtelenül a sárba. Ettől eltekintve a Mizrahi számára ez a határozat kétségtelenül jelentős politikai sikert is jelent, mert a fenti klauzulának szerződéses elismeréséért már hosszabb idő óta folytat harcot és eddig a munkásbaloldal ellenállásán mulott annak keresztülvitele. Ezen siker annál elismerésreméltóbb most, mivel a cionista politika vezetőségében a cionista baloldali Hisztadruth jelenleg is döntő szerepet visz.

H

A mi sorsunkon csak egyedül magunk segíthetünk. És senki más. A mi sorsunkon csak azok javíthatnak, akik egész valójukban átérzik ennek közösségét s viselését. Ezért indul önálló listával a Zsidó Párt a választási küzdelemben. Senkinek nem akarja magát elkötelezni, senki másnak a vállán nem akar képviselőihez jutni a parlamentben, hanem kizárólag és egyedül a zsidó nép erejéből, a zsidó nép akaratából és bizalmából, hogy minden tehertétel és nyűg nélkül emelhesse fel szavát ennek a népnek ott, ahol az ország törvényeit gyártják.

A közös zsidó sors diktálta az önálló zsidó politikát és az önálló zsidó lista szükségességét. Ma minden zsidó részese ennek a sorsnak és ma inkább, mint valaha, kell hogy fizesse le/kiismertetére hallgasson minden egyes zsidó, aki ebben az országban él és itt még élni akar.

A kamarai szavazólistán tehát minden zsidó a fenti jel alatti listára köteles „votát“-ját leadni!

— Holland kormány az antiszemita ellen. Haag. — Haagi jelentések szerint a Holland kormány rövidesen életbe léptet egy kormányrendeletet, amely szigorúan eltiltja és bünteti az antiszemita kilengéseket minden faját, így az antiszemita sajtótermékek megjelenését is.

Palesztinai hírek

A palesztinai zsidó munkásszervezet betegsegélyzőjében szeptember végéig 50 000 tag fizetett be betegsegélyzői járulékokat, 1913-ban a betegsegélyzőben mindössze 130 tag volt. A betegsegélyző bevétele évenként 70 ezer font, amelyből 86 százalék tagjárulékokból folyik be.

A turista vadászatnak máris meg vannak a drasztikus eredményei. Legutóbb 5 irakból származó zsidót helyeztek őrizetbe, akik már több éve tartózkodnak legálisan Palesztinában, sőt az egyik Jeruzsálemben is született. Miután letartóztatásuk során igazolták magukat, szabadon bocsájtották őket és a rendőrfőnök sajnálatát olgátsolta. Jellemző, hogy az egyik iraki zsidónak közvetlen a rendőrség mellett van az üzlete és a többi négy társa jó ismerősei. A „turista“ vadászat tehát már megkezdődött és mindjárt az első ízben megmutatta, hogy a gyakorlatban fel fogja fogadni egész Palesztina békésen dolgozó zsidóságának nyugalmát.

A „Palestine Gazette“ legutóbbi száma közli, hogy a palesztinai kormány 1933 áprilisától—szeptemberig 593.595 font költségvetési többletét volt. Egyedül szeptemberben 85.000 fontra rugott a költségvetési többlet. A vámbevételek a hivatkozott fél év tartama alatt 818.400 fontot tettek ki. A költségvetés kiadásainak legnagyobb tételei a rendőrség, börtönök és a transzjordániai határrendőrség költségei voltak. Az utóbbi célokra 59.000 fontot adtak ki egy fél év alatt. A költségvetés ilyen állapot mellett arra számítanak, hogy március végéig 1 millió fontot meghaladó többlet fog mutatkozni.

A „Doar Hajom“ jelentése szerint Sir Herbert Samuel 50.000 dollárt gyűjtött Amerikában a jeruzsálemi héber egyetem számára.

A palesztinai bevándorlás korlátozása igen erőteljes csapást jelent a keleti államok zsidóságára is, akik gazdasági viszonyaik jelenlény rosszabbra fordulása miatt Palesztinában kerestek kedvezőbb elhelyezést. Bucharából ezidőszárat is 150 zsidó család indult el Palesztinába és jelenleg Moschedben (Afganisztán) várják, hogy megkapják a certifikátokat. A bucharai zsidók jeruzsálemi hitközsége mindeközé hiába kérte a kormánytól a vizum engedélyezését.

A kurdestáni zsidóság memorandummal fordult a Jewish Agencyhez, hogy 1000 bevándorlási certifikátot biztosítson számukra, mert Kurdestánban a viszonyok napról-napra rosszabbodnak és az ottani zsidóság Palesztinában kíván letelepedni.

A „Falastin“ közli, hogy több zsidót, akik illegálisan akarták a szíriai határt átlépni, hogy Palesztinába jussanak, a hatóságok letartóztatták, majd Barythba való szállítás után kiutasították őket.

Meir Hildesheimer főrabbi, a berlini Agudasz-Jisroelnek vezetője Jeruzsálemben tartózkodik, a berlini rabbizeminárium Jeruzsálembé való áthelyezése érdekében.

Az új transzjordániai kormány kizárólag a „Schebi“ párt tagjaiból alakult meg, akiket az „Isztakal“ ellenpárt azzal támad, hogy túlzott cionista politikájukkal megtagadják az arab nemzeti törekvéseket.

A palesztinai iparosok szövetségének Tel-Avivban megtartott kongresszusa határozatilag követelte a zsidó munkásbevándorlás kiszélesítését.

Itamar Ben-Avi szerkesztésében most jelent meg a „Deror“, az első héber újság, mely latin betűkkel van szedve.

Az arab executive 3 tagját, akik a legutóbbi jeruzsálemi zavargások miatt kerültek a törvényszék elé, a bíróság bűnsnek mondta ki.

Jeruzsálem és Haifa zsidó lakossága tiltakoztak a főkörmányzóval mindkét város polgármestere ellen, akik közös memorandumban foglalták állást a zsidó bevándorlás korlátozása ellen.

Nazareth, amely tudvalevőleg egy szintizsia keresztény város összekötésébe lépett a palesztinai Ruthenberg elektromos művekkel, úgy, hogy ez év végén be lesz fejezve Nazarethben a város elektrifikálása. Általában a Ruthenberg művek munkálatai Palesztina elektrifikálása tekintetében nagy lépésekkel haladnak előre. Több arab város, amelyek lemondottak az elektrifikálásról, hogy a zsidó Ruthenberg-műveket bojkotálja, most felvették vele az összeköttetést.

Az angol gyarmatügyi miniszter az alsóházban egy palesztinai interpelláció kapcsán kijelentette, hogy Palesztina felvevőképesége a kedvező gazdasági viszonyok folytán állandóan emelkedik.

Az arab executive újra általános sztrájkot proklamált abból az alkalomból, hogy a zavargások miatt a bíróság elé állított arab vezetők tárgyalásai megkezdődtek. A felhívásnak azonban nem voltak sehol sem eredményei, mert az arab tömegek mindenütt felvették a munkát.

A „Haarec“ közlése szerint az illegális bevándorlókkal szembeni ellenőrzést minden valószínűség szerint a palesztinai rendőrség főfelügyelője, Alfred William Reisz fogja végzni.

(Folytatás az első oldalról.)

entette, hogy a Vasgárda által benyújtott listákat az összes megyékben megsemmisítették.

A hatósági közegek másnap mindenütt végrehajtották a minisztertanácsi rendeletet, megjelentek a Vasgárda szervezett helyiségeiben, azokat lepecsételték, a helyiségekben talált pénzt, iratokat és leveleket pedig elzárták. Sok helyen legyvereket és töltényeket is találtak, amelyet elkoboztak. Számos helyen a hatóságok a miniszteri rendelet értelmében letartóztatták a Vasgárda listáza jelöltjeit.

Bukarestben a miniszteri végzés fogantatásának a Vasgárda szervezeti tagjai ellen szegültek, a rendőrségre löttek és súlyosan megsebesítették Marin Stoinescu detektívet.

Kolozsváron azonban formális uccai harcok keletkeztek a diákok és a karhatalom képviselői között, melynek során a diákok bezúzlák a Metropol és Newyork kávéház ablakait és csak többszörös összetűzés után sikerült a tüntető diákcsoportot széjjeloszlatni.

Kilenc megyében megakadályozták a Zsidó Párt listájának letételét

— Az erdélyi Zsidó Párt listái —

Bukaresti jelentések szerint, az Országos Zsidó Párt központjához eddig befutott adatok szerint, kilenc vármegyén kívül, ahol a helyi hatóságok terrorja miatt, a zsidópárti listákat nem teheték le, a Zsidó Párt a listákat mindazon megyékben letette, ahol a párt ényegesebb számú szavazatokat várhat.

A kilenc vármegye, ahol a Zsidó Párt listáját nem tehette le a következő: Cahul, Ighina, Roman, Vaslui, Bârlad, Bacau, Putna, Tecuci és Hunyad, ahol a terror egyedül és kizárólag a Zsidó Párt ellen irányult. Míg az összes többi pártok Hunyad megyében zartalanul letelhették listáikat, addig a Zsidó Párt vezetői, élén dr. Szegő Ernő elnökkel, kit a jelölők egy részével le is tartóztattak, a legbrutálisabb módon megakadályozták a zsidó párti lista letételében. A dévai törvényezék épületét a rendőrök raja lepte el és megakadályozták a Zsidó Párt jelöltjeit, hogy belépjenek az épületbe. Amidőn pedig közeget utján próbálták a Zsidó Párt listáját letenni, a prefektus magához kérte a közeget és állásának elvesztésével fenyegette meg, ha hitelesíteni merészkedik a lista letételében és a jelöltek aláírását.

A Zsidó Párt vezetősége, M. Landau, volt parlamenti képviselő, az Országos Zsidó Párt központi főtitkára utján az egyes vármegyékben a Zsidó Párttal szemben alkalmazott hatósági terror kapcsán, tiltakozott Duca miniszterelnöknél és lamandi alminiszternél. A Zsidó Párt listája ellen Balfi, Cetate-Alba, Galati és Compulung megyékben kontesztációkat benyújtottak be.

Ezzel szemben az ország többi részében a Zsidó Párt összes megyei tagozatai letették a Zsidó Párt listáját és a zsidó tömegek párt sorokban állnak a párt zászlaja mögött. Erdélyben a következő megyékben tették le a listájukat a Zsidó Párt listáját:

Biharmegye: Dr Fischer József, volt képviselő, Leitner Lázár, szentegyleti elnök, Bárdos Imre ügyvéd, dr Markovits Ignátz orvos, városi tanácsos, dr Váradai Ödön ügyvéd, Wasserstrom Sándor a „Népünk” főszerkesztője, városi tanácsos, Schwartz Jakab a zsidó iparosok elnöke, Weinberger Nándor igazgató, dr Marton Ernő az „Új Kelet” főszerkesztője, volt képviselő.

Szatmármegye: Dr Fischer Tivadar, dr Morgida József, dr Jeremias, dr Fried Abraham (Sighet), dr Katz Izsó.

Naszódmegye: Dr Halberg Gyula, dr Cheri Izrael és Rachmut Izrael jelöltekkel.

Brassómegye: Dr Ritter Sámuel, dr Weisz Jenő kolozsvári ügyvéd, Weisz Adolf ortodox hitközségi alelnök.

Temesmegye: Dr Wesz Arthur, Friedmann Ferenc, Berger Arnold, Márton Zsigmond, Manheim Lajos, Temmer Márkus, Szotika Imre, Deutsch Jakab, Reiter Ernő és dr Perlestein Arthur.

Aradmegye: Dr Nobel Sándor, Szenes Henrik, Scharfstein Jakab, Koch Dániel, Kalász József, Grünstein Ármán, Halász Dezső, Gara Ármán, dr Vajda Jakab.

Szamosmegye: Dr Fischer Tivadar, dr Marton Ernő, dr Fried Andor (Bethlen), dr Spitzer József, Jámbor Ferenc.

Szilágymegye: Dr Kertész Sámuel ügyvéd (Szilágycseh), dr Fehér Ferenc (Szilágycseh), dr Rosenfeld Adalbert nagybirtokos

(Szilágysomlyó), Glück Mór, Rosenberg Mór, Karl Emanuel (Zilah).

Udvarhelymegye: Dr Marton Ernő, dr Spitzer József, Gottesmann Vilmos, dr Hirsch Lajos.

Szebenmegye: Dr Sámson Dávid, Felter Alfréd, Schick Friedmann, Gruber Hermann, Weintarub Jakab.

Krassószörénymegye: Dr Nobel Sándor.

Nagyküküllőmegye: Dr Fenichel József, dr Surányi József, Spitz Rubens, Deutsch Gyula.

Kisküküllőmegye: Dr Weisz Jenő, Boskovits József, Vigdorovits Izsó, Kaszner Miksa.

Marostordamegye: Löwenstein Latos, Sennensz Béla, dr Engelberg Dezső, dr Schwartz Jenő, Hirsch Albert, Wollster Kálmán.

Mizrachi és Brith Hanoar Hamizrachi Konferenciai Iroda Oradea.

No. 323 K/J

Felhívás!

Szeretett Testvéreink!

A Mizrachi executívája foglalkozott a konferenciára küldendő delegátus-választások kérdésével és a határozatot hozta, hogy azokban a városokban és községekben, ahol csak Brith Hanoar Hamizrachi létezik — ott az ifjuság a legjobb belátása szerint hívjon olyan idősebb egyéneket, kik mizrachisták, vagy támogatók és szimpátiázóknak a mozgalommal. Ahol pedig működik a nagy Mizrachi, ott a vezetőség saját belátása szerint küldjön megfelelő delegátusokat.

Testvéreink!

Súlyos és gondterhes idők járnak fölöttünk. Nehéz gazdasági krízis vihara seprí végig és rázkódtatja meg az egész világot. A zsidó nép olyan nyomoruságos helyzetben van, hogy szinte elkerülhetetlennek látszana a végzetes katasztrófa, ha nyomoruságunk tengerében nem kecsgetne a boldogulás és újjáéledés szigete: Erec Jisráél.

És éppen ez a virágzó sziget, mely után zsidó szívek milliói oly nagy szeretettel dobognak — ez okozza a zsidó nemzetnek a legnagyobb gondot.

A XVII-ik prágai cionista kongresszus kimenetele, melynek végeredményeként könyvelhetjük el a mai baloldali executívát, amely az osztályharc paripáján nyargal és hajlja az egész cionista Szervezetet és újjáéledési instrumentumot a katasztrófa végzetes éjszakája felé.

A Mizrachi eddig téllenül nézte ezen káros elemek működését, míg most csordultig megtelt a keserű pohár, melyet felborítani készülünk, hogy meggátoljuk a „binján Erec Jisráél” pusztulását.

Nálunk Erdélyben is nagyon türethetetlen az állapot. Elvi elhárított az a bánásmód, melyben bennünket mizrachistákat — kik az erdélyi cionista tábor nagyrésztét képezzük — részesítenek a Zsidó Nemzeti Szövetség részéről.

Végre tizenkettőt ült az óra. Eljött a leszámolás ideje. Az erdélyi vallásos cionista szervezet, a Mizrachi saját maga akarja kezébe venni sorsa irányítását.

Ezért szólítunk sorompóba minden egyes mizrachistát, ki a szívében viseli szervezetünk jövőjének gondját, hogy igyekezzenek felelősen felvonulni szervezetünk ötödik „jubilaris” konferenciájára, mely hangosan kell manifeszálja a vallásos zsidó ifjuság és vének egységét.

Testvéreink!

Ne legyetek közömbösek, ne kezeljétek hanyagsággal Erec Jisráél felépítésének ügyét, mert ha mi nem leszünk magunkért, ki legyen értünk. És ha nem most, amikor Németországban zsidó százazatoknak egyetlen reménye az újjáépülő Erec Jisráél — mikor?

Testvéreink!

A zsidó nyomor napról-napra növekszik, a zsidó szenvedések rohamosan mélyülnek. Tehát most van a tettek ideje. Minden vallásos zsidónak hazafias kötelessége közreműködni Erec Jisráél felépítésén és a zsidó nyomor enyhítésén.

Chizku v'imcu:

Mizrachi konferencia Irodája Oradea.

Ráth Efraim Juszt József Berliner Emil Kohn Jichák

Egyesületi hírek

A budapesti orth. izr. hitközség az utóbbi évek során erős fejlődése folytán súlyosan nélkülözte Rabbi Koppel Reich z. c. l. elhunytá óta, egy igazi szellemi és lelki vezetőnek hiányát. Schreiber Dávid, Rabbi Jizchok Léib Schreibernek a fia és sógora, Akiba Schreiber, pozsonyi főrabbinak, jelenleg átmenetileg Budapesten tartózkodik. A budapesti hitközség Schreiber Dávidot egy vendégszónoklatra hívta meg, amelyen vendégül látta egy a budapesti ortodoxia, mint a neológia prominensebb vezetőit Schreiber Dávid, aki nagytudású és gyakorlott szónok, két és fél óra beszédben foglalkozott a zsidóság aktuális és történelmi problémáival, amelyeket biblikus és talmudisztikus gondolatoktól átitatva jelölt meg a zsidóság világszemléletként. Szónoklatával a több száz főnyi publikum előtt frenetikus hatást ért el és legfigyelemreméltóbb jelensége a vendéglátásnak az, hogy nagyon sokan a jelenlevők közül azonnal hatállyal kívánták a szónokot a budapesti orth. izr. hitközség főrabbiává választani. A közhangulat legalább azt mutatja, hogy Schreiber Dávidot valószínűleg rövidesen a budapesti orth. izr. hitközség rabbiává választják.

A huszti orth. izr. hitközségben azon indoklással, hogy a szemben álló pártok a rabbi választás kérdésében mindezekig megegyezni nem tudtak, a hitközségi vezetőség inoittatva érezte magát a választást folyó hó 17-ére, vasárnapra elhalasztani. A hitközségi alapszabályok szerint, hogy valakit főrabbinak választassanak, 75 százalékos szavazattöbbségre van szüksége, ellenesetben a választást annyiszor kell megismételni, míg ezen többség meg van. A pártok közötti megegyezésre azonban, sajnos, nincs kilátás. Az elmúlt szombatban Rabbi Grünwald uzhorodi rabbi, akinek a legtöbb kilátása van a huszti főrabbiasszékre, az egyik tempiumi előljáró meghívására nagyhatású beszédet tartott, amely által igen számos újabb hívet szerzett.

A temesvári Mizrachi december hó 6-án tartotta meg nagy érdeklődés mellett tisztult gyűlését, melyen a következő listákat választották: Ügyvezető elnök: Epp'er Jakab. Társelnökök: Mannheim Lajos, Stern József, Kaufheil Ernő, Grünberger Izidor, Grünberger Chájim és Rubin Sándor. Titkár: Rubin Andor. Jegyző: Grünberger Chájim. Ellenőrök: Grünberger Sári és Weinberger Ármán. K. K. L. biztos: Wiesel Vilmos. Sekel biztos: Frenkel Izidor. Hibrazációs ügyreferens: Edelstein M. Dávid, kultur ü. r.: Grünberger Lázár. Tóra V'avoda ü. r.: Stern József. Chanuc ü. r.: Perl Salamon. Saitó ü. r.: Grünberger Lázár. Vigalmi ü. r.: Teszler Izidor. Propaganda ü. r.: Rubia Jenő. Könyvtáros: Polátschek Chájim.

A bardejovi zsidó fiatalság kezdeményezésére néhány héttel ezelőtt nagy népgyűlést hívtak össze, hogy a Talmud Tóra iskolák kérdéséről tanácskozzanak. A gyűlés egy bizottságot alakított, amelynek a feladata, hogy szervezze meg egy új Talmud-Tóra iskola létesítését.

A satumarei Brith Hanoar Hamizrachi folyó év november 27-én tartotta évzáró közgyűlését, melynek eredményeként a következők lettek megválasztva a BHH vezetőségbe: Diszelnök: Riederer Miksa. Elnökség: Weisz Ernő, Reichman Mordecháj, Wald Gizi. Titkár: Fléger Vilmos. Pénztárnok: Kolb Sándor. Kultur elnök: Katz Áháron. KKL biztos: Lebovits Emil. KTV: Glück Jichák.

Az oradeai cionista ifjuság folyó hó 17-én, vasárnap délután 5 órai kezdettel nagy Chanuka délutánt rendez a Kereskedelmi Csarnokban, mely iránt városszerle nagy érdeklődés nyilvánul meg. Külön meghívók nem lesznek kibocsátva és ezért, ezután hív meg minden érdeklődőt a rendezőség.

A nagyvárad orth. izr. hitközség árvaháza és lanoncolthona folyó hó 17-én, vasárnap délután tartja helyiségeiben (Str. Alexandri 27) Chanuka ünnepélyét, melyre az elnökség listákkal meghívja az intézmény tagjait, támogatóit és jóbarátait.

RÖVID HIREK

ANTWERPEN. Belgium és Palesztina közötti kereskedelmi kapcsolat kimélyítése érdekében megindultak mindkét részlől az intenzív munkálatok.

BERLIN. A berlini államrendőrség elkobozta Emil Ludvig Teodor Wolf, a „Berliner Tageblatt” volt főszerkesztője és Badt, volt minisztertanácsos vagyonát. — Göbells propaganda miniszter bizalmas pártkörökben kijelentette, hogy eddig 30 millió márkát bocsátott a sajtópropaganda rendelkezésére, valamint a külföldi közvélemény „kellő” információjára.

VARSO. Jizchok Grünbaum, a cionista executive tagja Varsóból való elutazása során súlyos inzultusba részesült a revizionista ifjúság részéről. Kövekkel és tojásokkal dobálták meg Grünbaumot és árulónak nevezték — A „Rozwoj” antiszemita szervezetet a kormány felszólította azzal az indoklással, hogy veszélyeztetik a közbiztonságot.

HELSINGFORS. A finn parlament 80 százalékos többséggel leszavazta a rituális vágatási tilalom bevezetését. A helsingforsii egyetem két professzora, Tigerstedts és Lassila egyébként is úgy nyilatkozott, hogy a rituális vágás állatvédelmi szempontból is humánusnak nyilvánítható. A vágatási tilalom leszavazásához minden párt hozzájárult.

LONDON. Dr Schlomoh Birnbaum, az ismert nyelvész, aki eddig a hamburgi egyetem philológiai szakának professzora volt és a Hitler rezsim után el kellett hagynia állását, most meghívást kapott a londoni Jewish College-től, amely a londoni egyetemhez tartozik. Slomo Birnbaum dr Náhán Birnbaum fia. — A német zsidó menekültek népszövetségi főbiztosa, James Macdonald követeli az angol kormánytól, hogy a német zsidó menekültek részére a kvótán felül adjanak ki egy nagyobb számú certifikátot.

RIGA. A rigai egyetem szenátusa leszavazta a keresztény diákok által benyújtott javaslatot, amely a numerus klauzusz bevezetését kérte és elhatározta, hogy biztosítja a tanulmányi szabadságot az összes felkezeltek számára.

LAUSANNE. December 5 én tartották meg Lausanneben az első konferenciát, James Macdonald népszövetségi főmegbízott vezetésével, amely a németországi zsidóság segélyezése érdekében.

SZALONIKI. Egy Varinosz nevű görög nemzetiszocialista súlyosan inzultálta a szalonikii zsidó Ergast. A megtámadottak fia kérdőrevonta a támadót és az incidensből kifolyólag izgalom kezdett uralkodni a szalonikii zsidók és görögök között. A városban igen feszült a hangulat és a hatóság mindent elkövet a nyugalom biztosítására.

PRÁGA. Rosenberg csehországi helységben az ásatások során egy középkori zsidó temetőre bukkantak, amelyek az 1500-as évek zsidó menekülteinek számos sírkövét foglalja magában.

JERUZSÁLEM. A telavivi városi vezetőség legutóbbi ülésén viharos jelenetekre került a sor Jiszráél Rokéach, Tel Aviv város alpolgármesterével kapcsolatban. Jiszráél Rokéach testvéreivel közösen bír egy párdesz, amelyben nagyrészt arab munkások dolgoznak. Az országban ezzel a példátlan esettel kapcsolatban általános a felháborodás, amit csak fokoz az a tény, hogy miután a Rokéach testvérek konfliktusba kerültek régi arab munkásaikkal, beduinokat hoztak Horánból, csak hogy ne kelljen zsidó munkásokat alkalmazni. A munkások képviselői felvetették az ügyet a telavivi városi tanács ülésén, kijelentve, hogy az első zsidó város tanácsának nem lehet közömbös, hogy alpolgármestere párdeszében milyen munkások dolgoznak. A többség azonban 8 szavazattal 5 ellenében elvetette az indítványt, amely a kérdésnek napirendre tűzését követelte. A munkáfrakció ekkor deklarációt akart felolvasni, amit Jiszráél Rokéach, aki maga elnökölt ezen az ülésen, Dizingoffi polgármester távollétében csak hosszas vita után engedett meg. Amikor azonban a munkáfrakció megkezdte deklarációjának felolvasását, felugrottak Sosáni és Paritz asszony, a polgári pártok képviselői, vezetéségi tagok és közbeavatkozásokkal meg lármával lehetetlenné tették a felolvasást. Az ülést fel kellett függeszteni. — A KH már a legközelebbi napokban megkezdte az első 25 ház felépítését az Émek Zebulonban (a Haifa Bay héber neve) németországi zsidó menekültek számára. A legközelebbi időkben 200 család lesz letelepítve ezen a vidéken a Keren Kajemeth által erre a célra rendelkezésre bocsátott 1700 dunamnyi területen. Ez lesz a magja egy nagy zsidó letelepítésnek ezen a vidéken. — Az ITA jelentése szerint a Keren Kajemeth Leisrael Wadi Chawaribban is 2000 dunam földet bocsát német menekültek rendelkezésére. Itten 100 zsidó családot telepítenek le, akiknek fele magja fogja narancs-fákkal beültetni a földjét, 50 meg a Jachin munkáskooperatíva által végezteti el ezeket a munkálatokat. — Az újságok azt a szenzáció erejével ható tényt paltantották ki, hogy Ragheb Bey Nashashibi, Jeruzsálem arab polgármestere, aki egy pár nappal ezelőtt az arab polgármesterek egy küldöttségét vezette a főkommandóhoz, kérve a zsidó bevándorlás leállítását és a zsidó földvásárlások megakadályozását, rövid idővel ezelőtt 5000 négyzetméter földet adott el zsidóknak 250 milles négyzetméterenkénti ártért. Ugyiszintén eladott Nashashibi területeket zsidóknak a birtokát képező Jeruzsálemi „Nashashibi negyed”-ben. Az eset jellemző bizonyos arab körök nacionalizmusának komolyságára.

— **Belga királynő** — zsidó színházban. A varsói zsidó színház társulata jelenleg Antwerpenben vendégszerepel. Az elmúlt héten szombaton este a „Kiddusch Hachem” került színre, amelyen a város legelőkelőbb közönsége vett részt. A belga királynő ugyancsak megjelent az előadáson inkognitóban. A szünet alatt a királynő magához kérte a társulat igazgatóját és kifejezte előtte legnagyobb meglepetését, valamint további eredményes munkát és sikereket kívánt a zsidó színház társulatnak.

ZSIDÓK! Ne feledkeztek meg róla, hogy kötelességetek szavazati jogaitokat gyakorolni. Váltatok ki a választás napjáig szavazati igazolványotokat!

— Amerika egy millió üveg bort rendelt Palesztinából. New York. Mióta feloldották az Egyesült Államokban a szesztilalmat nagyarányú tranzakciók folynak le, amely igen közelről érinti a palesztinai bortermelést is. Wilder Gusztáv, az amerikai borkezelők szövetségének reprezentánsa és a racionálioni borpincék igazgatósága között szerződés jött létre, melynek értelmében Palesztina 3 éven belül egy millió üveg palesztinai bort szállít az amerikai vállalatoknak. Az első küldemény 5 ezer láda palesztinai bor már utban van Amerika felé.

Belföldi hírek

A cuzisták választási felhívásukban a zsidók teljes megsemmisítésére izgatnak. A jelenlegi választás — írja a hivatalos cuzista sajtó — a román nemzet felszabadító harca lesz, amelyet a zsidó tőke már teljesen bilincsekbe vert. Követelik, hogy a Banca Nationala ne számolja le a zsidó bankok vételét és csak román bankokkal álljon összeköttetésbe. Választási programjukban a zsidók állampolgárságának megszüntetését, valamint a numerus-nullust ígérik. Követelik a zsidó vagyonok elkobzását és a zsidók kiűzését a hadseregéből és közhivatalokból, végül arra hívják fel a választópolgárokat, hogy ragadják ki a zsidók kezéből a kultura irányítását. Mindezt azonban — fejezi be a hivatalos lap felhívását — csak a Cuza elnöklele alatt létrejövő kormány lesz képes megvalósítani, mert most az egész világon nagy harcok folynak a zsidók ellen. — Románia eddig 20 millió leit kapott a német kormánytól a berlini „Der Neue Vorwärts” közlése szerint, — hillerista propaganda céljaira. Romániát ugyanis a német kormány kedvező talajnak tekinti külpolitikai céljainak keresztülvitelének támogatására. — Még az elmúlt hetekben lefojt jasi zavargások során történt, hogy a Vasgárdisták be akartak hatolni az egyik elemi leányiskolába és mivel nem akartak számukra ott helyet adni néhány perc leforgása alatt az iskola 226 ablaktáblája csörömpölve hullott a földre és a kerítése 14 méter hosszúságban romokban hevert. A gyermekek között kitört a pánik, akiket csak nagy nehezen tudtak megnyugtatni. A jasi zavargások kárlistájáról egyébként kitűnik, hogy csak a kereskedők 577.300 lei kárt szenvedtek a rombolások következtében. — Lippán Bocu Sever felfofozott egy rendőrkomszár, mert az egyik hívét tiltott egyenruhaviselésért a rendőrségre kísérte. Bocunak természetesen semmi baja nem történt mindössze egy jegyzőkönyvet vettek fel ellene. Az ügyek tehát még a választások után a bíróság előtt lesz folytatása. — Kisenevben a cuzisták és vasgárdisták a választási agitáció során összeütköztek. A verekedésnek 20 súlyos sebesültje van. A rendőrség több letartóztatást fogatosított.

NYILTTÉR*)

אודרה.

הנני להודיע עוד הפעם שלא יבוא שום שוחט לכאן לקבל משרת השחיטה בכאן שהוא באיסור השנת גבול והגם שכן הרב דפה שוחט כאן והוא הגורם לכל השערוריה כידוע וכאשר אברר א"ה בהקול קורא שאדמים בקרב עכ"פ השוחטים היראים ימנעו מלהרע ומלעשות עוולה חלולה. שאמלוי' וישב.

מנשה ש"ב שמאקהאממער.

*) E rovatban közöltékért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

A békebeli ítélet

A nagyváradi ítélőtábla előtt a napokban igen humoros jelenet játszódott le. Schwartz Mór, máramarosi zsidó ember állt a vádlottak padján és amidőn a bíróság ítélethozatalra akart visszavonulni és megkérdezte tőle, hogy zárszó jogán van-e valami mondanivalója. Schwartz Mór lakonikusan csak annyit válaszolt:

— Nem kívánok mást, csak békebeli ítéletet kérek.

— Békebeli ítélet? Az micsoda? — kérdezte csodálkozva az elnök. Közben már az egész terem felfigyelt és mindenki kíváncsian várta, hogy mi lesz a jelenet vége.

— Kérem elnök ur — mondta ekkor a vádlott — a békebeli azt mondták: „zsidó, — de igaza van.” Ma viszont azt mondják: „igaza van, — de zsidó.”

— Schwartz Mór kívánsága a bírák körében is élénk derűtséget keltett és nem tartozik ugyan a tárgyhoz, de a vicces máramarosit felmentették.

A dubnót magid

meglátogatott egy nagyon gazdag és nagyon fukar zsidót.

— Beteglátogatóba jöttem — mondotta — ami szent parancsolat.

— Hiszen én nem vagyok beteg — csodálkozott az adománykérésről félfukar házigazda.

— De irva van a Kohelet könyvében — feleli a magid — „S van, akit Isten megáldott vagyonnal és bőséggel és nem cselekszik pénzével semmi jót, ez is betegség és szélkergetés”.

— Akkor köszönöm a látogatást — dadogott a házigazda nagy zavarban.

— Igen ám — folytatta a dubnói magid — de azt mondja a talmud: „aki a beteget meglátogatja, elviszi betegségének hatvanad részét”. Én is szeretnék elvinni valamit az Ön betegségéből.

A fukar gazdag megszegyenülve nyult a zsebébe, hogy teljesítse a szellemes magid kívánságát.

Szabad-e még imádkozni érte?

A zsidó vallási aktus szabályai szerint a váló házasságok a „get” ceremónia megkezdése után nem hagyhatják el a rabbiság hivatalát, amíg a „get” teljesen be nem fejeződik. Ez egyszer a válólevel írásá sokáig húzódtott a Reb Slómo, a váló férj, ott a „bészédin”, a „törvény háza” előtt kipakolta a zsebéből az elemőrszóját, megmosta a kezeit és jóízűen falatozott. Az evés után, ismét megmosta a kezeit az „utólagos vizekkel”. De mielőtt az étkezés utáni imába fogott volna, hosszasan elgondolkodott.

— Min spekulál Reb Slómo? — kérdezte az egyik törvénytuló daján.

— Azon gondolkodom — feleli Reb Slómo — hogy amikor azt imádkozom „horachamon hu jevóréch ószi” (az Irgalmas áldjon meg engem), kell-e még mondanom, mint eddig „weesz isii” (és a feleségemet), vagy már most kihagyhatom?

A jámbor a vallástalan házában

Egy vallásos ember a pogány gabe házába érkezett, imádkozni akart és megkérdezte, a házigazdájától:

— Merre van a házadban a Mizrach? — imádkozni szeretnék.

— Nem tudom, — válaszolt a gabe — csak hat hónap óta lakom a házamban.

A szentély kulcsai

Mikor a Szentély elpusztult, egy kéz ereszkedett alá az égből és magához vette a kulcsokat — meséli a Talmud. Minek kellett a kulcsok? Az égből jelezni akarták Izrael fiainak, ha majd újból jönnek felépíteni nemzeti otthonukat, ne felejtsek el, hogy még megvannak a régi kulcsok és úgy kell építeniük, hogy azok az új épülethez illők legyenek...